

Går det att vara optimist?

Vi är översköjlda av en strid ström av motstridiga budskap, allt från ljus framtidstro till dystopiska tankar. Ibland känner jag mig ganska vilsen och vet inte hur jag ska förhålla mig.

För ett tag sedan lånade jag Johan Rockströms och Mattias Klums bok *Vår tid på jorden*. En bok med fantastiska bilder varvat med Rockströms tydliga budskap om att vi har lämnat Holocen och trätt in i Antropocen, en tidsålder som ingen med säkerhet vet om den kan stödja en mänsklig civilisation. Å andra sidan upplever jag Rockström som en person med en orubblig tro på att vi verkligen kan vända utvecklingen och hålla oss inom de planetära gränserna.

En annan vacker bok som ligger på nattduksbordet är Jan Jörnmarks och Annika von Hauswolffs *Avgrunden*. Här är det inga snygga naturbilder utan välkomponerade foton av övergivna byggnader i skilda delar av världen. Detroit är kanske den stad de flesta tänker på, lämnad åt sitt öde av de stora biltillverkarna, men inte heller lilla Kalmar är skonad. Jörnmark beskriver globaliseringen som i en rasande takt svept runt jorden i jakt på billig arbetskraft. Bublorna har en efter en blåsts upp och spruckit. Även om jag inte memorerar alla snabbfotade entreprenörer och aningslösa företagare som han nämner, lämnar boken en bild på näthinnan av en hänsynslös kapitalism. Den ger en påminnelse om hur snabbt fabriker och kapital har dragit från Västeuropa till Japan, vidare till Asiens tigerekonomier för att just nu ha sitt epicentrum i Kina. Så mycket har hänt på så kort tid och det är med viss olust jag tänker på vad som väntar nästa generation.

Vi matas, som tur är, också av betydligt ljusare bilder och då har jag i bakhuvudet Elon Musk och Teslas proffsiga presentation för några månader sedan av sitt nya batteri för hemmabruk. Nästan lika snyggt som en tavla kan det monteras på väggen i vardagsrummet och i kombination med solceller på taket klipper man kabeln till elnätet.

Som ingenjör och naturvetare är jag vaccinerad mot den värsta teknikoptimismen, jag tror mer på Aleklett än Radetzki och när jag lägger samman de olika impulserna från Rockström, Jörnmark och Musk säger min enkla sannolikhetskalkyl att vi har en turbulent tid framför oss.

Men det är inte samma sak som att vara pessimist. Kollapser, chocker och raserade komplexa system kan öppna de konstruktiva vägarna framåt. I en omgivning med ett mått av resiliens går det att vara kollapsoptimist.

Stellan Tengroth